СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LII. Ч. 219. НЮ ЙОРК і ДЖЕРЗІ СИТІ, четвер, 9-го листопаду, 1944. No. 219. NEW YORK and JERSEY CITY, Thursday, November 9, 1944. VOL. LII

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

ФРЕНКЛИН ДЕЛАНО РУЗВЕЛТ
вибраний наново президентом

Френклин Делано Рузвелт вибраний президентом учетверте

Неповні обчислення з президентських виборів з вівтірка 7. листопаду виказують повну перемогу теперішнього президента Злучених Держав, Френклина Делано Рузвелта над своїм противником, кандидатом Републиканської Партії, нюйорським губернатором Тамесом Е. Дюїєм.

В год. 3.15 ранку в середу 8. листопаду губ. Дюї виголосив по радіо з републиканської кватири в готелю Рузвелт у Ню Йорку таку заяву: „Є очевидним, що пан Рузвелт вибраний на четверту каденцію і кожен добрий американець прийме з вітвертим серцем волю народу. Від себе я складаю президентови Рузвелтови найщиріші побажання і висловлюю мою гарячу надію, що його наступний час урядування буде свідком швидкого миру по війні і замирення серед нашого народу. Я переконаний, що всі американці разом зо мною висловлюють непохитну надію, що у важких літах, які нам доведеться перебути, Господнє Провидіння буде вести й охороняти президента Злучених Держав".

В год. 3.30 ранку президентів секретар Стефан Т. Ирлі, який перебував при боці президента в його резиденції у Гайд Парку, в стейті Ню Йорк, оприлюднив телеграму президента до губ. Дюїя такого змісту: „Дякую Вам за Вашу заяву, яку я почув по радіо перед кількома минутами".

ТИМЧАСОВІ ОБЧИСЛЕННЯ З ВИСЛІДУ ГОЛОСУВАННЯ

На підставі звітів, які наспіли до год. 4. ранку показується, що президент Рузвелт і віцепрезидент Гері С. Труман дістали найменше 54 відсотків усіх голосів, а губ. Дюї та його заступник, губ. Джан В. Брикер, дістали 46 відсотків. Коли йти за стейтами і за числом електорів, то Рузвелт і Труман дістали досі 495 голосів електорів у 34 стейтах, а губ. Дюї і губ. Брикер дістали більшість голосів у 14 стейтах із 136 електорами. При теперішніх виборах всі південні стейти, які звичайно йдуть за демократичним президентом, пішли солідарно за кандидатами Демократичної Партії, навіть і Тексас, де ця партія була роздвоєна. Загалом, стейти з великим числом голосів підтримали кандидатів Демократичної Партії, в наслідок чого ця партія приходить з великою силою до керми краю.

ГЕРІ С. ТРУМАН
нововибраний віце-президент

ІНШІ ВИБОРЧІ ВИСЛІДИ

З дотеперішніх вісток показується, що републиканці втратили 13 членів в палаті репрезентантів у вашингтонському конгресі. Перепали при виборах такі визначні конгресмени, як Маас з Минесоти, який був визначним членом Комісії Маринарки; Честер О. Керієр, перший републиканець вибраний останніми часами в Кентокі; загально знаний Гемилтон Фиш, предсідник Комісії Закордонних Відносин, який перебув у конгресі 24 літ, вибраний постійно в повіті Вестчестер під Ню Йорком. Зате втрималася републиканка конгресменка Клер Бут Лус з Конетикат. Вибори до сенату не принесуть замітних змін.

У стейті Ню Джерзі перепала при голосуванню зміна конституції, проти якої йшла сильна агітація політичного силача з Демократичної Партії посадника Френка Гейга з Джерзі Сиҭі. — Стейт Ню Йорк виказав зріст сили демократів, хоч у місті Ню Йорку ця сила ослабла. Стейт Ілиной, завдяки голосам міста Шікаґа, де великою силою є посадник Едвард Дж. Келі, виказав велике число демократичних голосів. Колишній традиційний републиканський стейт Пенсилвенія опинився знову в демократичнім таборі.

Губ. Дюї перемагає в таких стейтах: Колоредо, Індіяна, Канзас, Мейн, Мишиґен, Минесота, Мизурі, Ню Джерзі, Небраска, Ню Гемпшир, Огайо, Савт Дакота, Юта, Вермонт, Вайоминґ.

РОБОТИ МОЖУТЬ НАПАСТИ НА АМЕРИКУ.

ВАШИНҐТОН. — Німецькі бомби в виді робота, які налітають на Анґлію, можуть налетіти теж і на Америку — як це твердить комунікат армії й фльоти Злучених Держав, оприлюднений в часописах. Комунікат каже, що це пояснення видано у відповідь на дискусію ґазет над тим, чи можливий є налет німецьких роботів на Америку. Роботи можуть бути випущені з підводних лодок, які прибувають під береги Америки, або з літаків, які можуть підлетіти недалеко берегів Америки, хоч би вони вже більше й не вернулися домів.

ДОМАГАЮТЬСЯ ЗНИЩЕННЯ НІМЕЦЬКОГО ЛЕТУНСТВА.

ШІКАҐО. — Німецьке й японське летунство не сміє існувати після війни. Таку заяву склав на пресовій конференції голова британської делеґації на Міжнародню Летунську Конференцію вайкавнт Свинтон. Як причину цього подав Свинтон факти з теперішньої війни. Він каже, що німці не перемогли Голяндії бомбардуванням з повітря, але в боях на суші. Одначе німці перевезли свої війська в Голяндію не воєнними бомбовиками, а цивільними літаками. Отже, щоб на будуче виключити таку небезпеку, треба зовсім знищити летунський промисл теперішніх держав Осі.

Каролі кличе мадярів до повстання

ЛОНДОН. — Ґраф Михайло Каролі, бувший мадярський президент та провідник демократичних мадярів, ще від встановлення на Мадярщині диктатури адмірала Гортія перебуває на вигнанню, кидає публичний заклик до мадярів піддержати всіми силами повстання на Мадярщині. „Мадярський народе", каже заклик Каролія, „у цей мент ти мусиш узяти свою долю в власні руки. Мадярщина мусить воювати по боці Аліянтів і по боці визвольної червоної армії". По вигнанню німців і їх співробітників Каролі радить створити національний уряд з представників соціялістичної партії, партії дрібних земельних власників, комуністичної партії, партії мира, поступової буржуазії й всіх народніх сил.

ГРЕЦЬКИЙ УРЯД РОЗВЯЗУЄ ПАРТИЗАНСЬКІ ВІДДІЛИ

АТЕНИ. — Грецький уряд приказав розвязати партизанські організації „Еляс" та „Едес". Вони мають здемобілізуватися до 10. грудня цього року. Правильні офіцири, що служили при партизанах, мають вернутися до правильної армії. Каже премієр Папандреу, що зо закінченням визволення Греції партизанські відділи покінчили своє завдання й не мають рації існування.

„Еам", партизанська ґрупа, зложена з більше радикальних елементів, котра була звязана з „Елясою", рішилася розвязатись ще до урядового приказу.

БРИТІЙЦІ РАДІ, ЩО ВИБОРИ В АМЕРИЦІ МИНУЛИ.

ЛОНДОН. — Хоча британська преса здержувалася від висказування своїх опіній про американські вибори, всеж таки в Британії можна було виразно помітити немале здивовання щодо способів ведення виборчої кампанії в Америці. Преса здержувалася від вияви почувань і опіній, не дивлячися на те, що вона подавала про виборчу кампанію незвичайно багато вісток. Тепер британці видимо раді, що вибори в Америці вже минули.

БЕЛЬҐІЯ ПЕРЕВОДИТЬ ЧИСТКУ СВОГО ПАРЛЯМЕНТУ

БРУКСЕЛЯ. — Бельґійський сенат постановив прогнати з палати 6 сенаторів, що співпрацювали з німцями. Сенат дозволив на оборонну промову тільки сенаторови Боржінови, флямандському націоналістови. По 45 хвилинах його промови йому перервав голос з палати: „Це скандал, щоб цей чоловік має право тут промовляти". Потім хтось інший сказав: „Я жид з концентраційного табору. Ви дармо тратите час". При голосуванню за Боржіном заявився один голос, проти 119.

„РАБ СВОЮ СЛУЖБУ СПОВНИВ І МОЖЕ ЗАБИРАТИСЯ ГЕТЬ"

З Німеччини приходять часописи зо статтями, зверненими проти прихильних націстам голяндців, що втекли до Німеччини перед наступаючими аліянтськими військами. Кажуть часописи, що голяндці не повинні пхатися до Німеччини, де нема досить мешкань для самих німців.

Колись націстичні ґазети обіцювали голяндцям вічну вдячність за співпрацю з німцями. Тепер вони не хочуть дати приміщення навіть провідникам голяндських націстів, що втекли з Голяндії, полишаючи простих голяндських націстів відповідати за вчинки цілого руху.

ЩЕ НЕ ЗНАЮТЬ ДОПЕВНО ІДЕНТИЧНОСТИ ЗАМАХОВЦІВ

КАЇРО. — Виновники убийчого замаху на лорда Мойна, британського посла на Середньому Сході, не хочуть подати, хто вони такі, а поліція не найшла при них ніяких паперів, бо юрба, що їх лінчувала, подерла їх одіння на шматтє. Поліція припускає, що це жидівські терористи, але лорд Стroболджі заявив у Лондоні, що лорда Мойна вбили правдоподібно націстичні агенти. Сіоністична організація видала публичну заяву, в котрій осуджує антентат.

Премієр Черчил говорив про вбивство лорда Мойна в британськім парляменті. Сказав він, що лорд згинув з руки „брудних замаховців". Він назвав убивство великою втратою для британської імперії. Говорив про лорда Мойна як про свого особистого приятеля. Він сказав, що жиди втратили через смерть лорда Мойна „добре поінформованого приятеля". Одначе, Черчил признав, що він ще не має ніякої офіціяльної інформації щодо тотожности осіб ні щодо мотиву злочину.

Єгипетська поліція відкрила, що замаховці наняли були собі ровери, котрими вони їздили слідком за лордом Мойном, та що цих роверів вони вживали підчас замаху та намаганої втечі.

Шофером лорда Мойна, що згинув на місці від куль замаховця, був британський вояк, сержант Артур Фулер. Тіло лорда буде перевезене літаком до Лондону.

РОЗБИТО ЯПОНЦЯМ 440 ЛІТАКІВ І 30 КОРАБЛІВ

ПЕРЛ ГАРБОР. — Третя Фльота адмірала Вилйема Голсія повела через другий день свою офензиву проти японців на филипинськім острові Люсоні й добилася дальших світлих успіхів. У другому дні вона знищила ворогови додатково 249 літаків та 5 кораблів, так що за суботу й неділю американці зменшили ворожу силу на 440 літаків та 30 кораблів.

БОЇ НА ОСТРОВІ ЛЕЙТЕ.

Американські війська на острові Лейте зчепилися вже на добре з чотирома ворожими дивізіями. Бої йдуть на горбах на північ від Ормоку. Там американці відбили три важкі ворожі атаки, завдаючи ворогови великі втрати.

Американська артилерія острілює сильно округу Валенсії, на північ від Ормоку.

ЗНОВУ ВВИДЖУЮТЬСЯ БОМБОВИКИ.

Японське радіо в Токійо далі повтаряє нервові донесення про розвідні лети американських великих бомбовиків понад територію властивої Японії. Останні донесення говорять про лети понад Токійо.

Це саме радіо подає, що американські літаки бомбардували острови Боніни й Вульканічні.

У Китаю японці добилися поважного успіху дійшовши на віддаль 20 миль від Лючаву, зате в Бурмі британські війська заняли верх Кенеді й загрозили фортови Гвайтови й Палетві.

ЗАВЗЯТІ БОЇ ПОНИЖЧЕ ААХЕНУ.

ГОЛОВНА АЛІЯНТСЬКА КВАТИРА В ЗАХІДНІЙ ЕВРОПІ. — Війська Першої Американської Армії знову добилися назад на вулиці Фосенаку, з котрого ворог був їх випер. Американські кореспонденти називають цей бій одним з найзавзятіших боїв війни.

Німецькі війська, обкопані в знищенім селі Шмідті, робили на американців три невдачні атаки.

Війська Шестої Американської Армії поробили поважні поступи в горах Воґезах (Вож).

„СПОКІЙ" НА СХІДНОМУ ФРОНТІ.

ЛОНДОН. — Здовж цілого східного фронту панував у вівторок розмірний спокій. Московський комунікат заявив, що на фронті не було ніяких сущних змін. Одначе кореспонденти нотують пересунення сил поза фронтом, які віщують великі операції в найближчій будучности.

Облогу Будапешту здержали уливні дощі, що тривають уже третій день.

Зо середини Будапешту далі йдуть вісти про завзяті вуличні бої між різними ґрупами мадярів, з котрих одній помагають націстичні вояки.

Німецьке радіо використовує сподій на східнім фронті для вспокоєння застрашених німців. Говорить воно про німецькі приготування до офензив коло Тарнова й Баранова.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодинокє число три центи.		Three cents a copy	
На рік	$7.00	One year	$7.00
на пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
Число з суботи (з англійською частиною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ПО ВИБОРАХ

Американську вдачу можна пізнати при виборах, а вже найкраще по виборах. Перед вибором, як знаємо, іде завзята боротьба, далеко завзятіша й безпощадніша ніж та, до якої звикли люди в Европі, виключаючи, очевидно, краї з тоталітаристичними системами, де взагалі нема ніяких виборів в демократичному розумінню, бо є тільки одно-партійна система й одна ліста кандидатів.

Ось та передвиборча наша боротьба переходить нераз границі, моральні й етичні. І виглядає нераз так, що люди так розсварені й розіждені, що без огляду на те, як випадуть вибори, залишуться надовго погані наслідки передвиборчих кампаній. Значить, що й по виборах не буде замирення, що ті, що програли, не поґодяться з програю і будуть постійно підставляти ногу тому, що виграв, на чому буде терпіти край та його інтереси.

Та всі ми, що були свідками не одних таких виборів, знаємо з досвіду, що воно так не є. Нема, що правда, ідеальної згоди і по виборах. Деякі „рани" ще якийсь час залишаються і „гояться". Але назагал так є, що американці погоджуються з рішенням більшости і стараються вести себе під новим чи перевибраним проводом в такий спосіб, щоби з того була якнайбільша користь для краю і народу. Так було передше і так буде цілком певно й тепер. Телеграма республиканського кандидата, Т. Е. Дюїя, з ґратуляціями для теперішнього президента Френклина Д. Рузвелта, як того, що кандидував вчетверте на уряд президента і зістав ним вибраний є не тільки традиційною формальністю, але й запевненням, що президент Рузвелт дістане справжню піддержку в найважніших справах заграничної політики і на домашньому фронті, а зокрема у справі ведення війни аж до цілковитої перемоги Аліянтів.

Скінчилися вибори і більшість рішила. Тепер кожному з нас треба вертати до зосередочення уваги на здійснювання того, що було підчас виборів широко дискутоване. В першу і найважнішу чергу треба кожному і кожній з нас, хто де працює, сповнювати ревно свої обовязки на домашньому фронті, бо це є підпирання воєнних зусиль. Зараз буде проголошена нова Воєнна Державна Позичка і тут треба виявити ділом, як ми витаємо нового президента у його змаганнях до скорого і успішного закінчення війни та підготовки тривалого мира. Чим хто голосніше говорив і аґітував за президентом Рузвелтом, тим ревніше треба йому тепер братись до допомоги урядові здійснити те, що президент обіцяв, коли поновно кандидував. Знов ті, що були за другим кандидатом на президента, мають тепер нагоду виявити своє розуміння справжнього американського патріотизму і тої демократії, що наказує завжди шанувати рішення більшости і тому рішенню підпорядкуватись.

Бажаючи президентови Рузвелтови нових сил до нової праці, виявім тепер наші бажання ділами, себто попертям того, з чим уряд буде до нас звертатись.

Вчить здійснювати ідеали

Недавно відбулась в Ню Йорку дискусія учителів на тему нетерпимости і расової ненависти. Ця тема так тісно звязана з демократичними ідеалами, що можна сказати, що учителі дискутували над демократією, а властиво над її здійснюванням.

Отже всі вони прийшли до одного й того самого заключення, а саме до такого, що щоби демократія була в Америці живою, то її ідеали повинні бути здійснювані в хаті, в школі, та в щоденному життю кожного громадянина.

Дискутуючі займались властиво найбільше молоддю, себто здійснюванням демократичних ідеалів, головно в школі, бо дбати про це є їхнім властивим завданням як учителів, а зокрема тих, що належать до такої організації, що отсю справу ставить своїм головним завданням.

Замітне у них те, що прямують у своїх змаганнях, щоби сама молодь встановляла у школі певні моральні засади і стандард поведення. Очевидно, що це не може обійтись без впливу учителів. Та саме в тому і ті великі трудноці, щоб виконуючи це, учитель був вирозумілим, тактовним, терпеливим та далековидючим. Він теж повинен розуміти, що такою працею серед молоді кладе властиві підвалини під тривкий мир у світі, а принаймні у своїй власній державі.

А що такі підвалини треба ще класти, виходить якнайвиразніше з того, що говорив один суддя, що мав до розвязування 50,000 дитячих пробемів за час свого урядовання в Дитячім Суді. Отже цей суддя ствердив, що ті діти, що він мав з ними в суді до діла, просто відчували, що вони не належать до тої суспільности, серед якої жили. Для тих дітей суспільність є по „одним боці плота, а вони по другім". Расове й національне упередження є таке сильне між ними, що коли над тим серіозно застановитись, то треба такі речі вважати важким ударом у демократію.

Ось з такого виходить, що демократію замало мати та її голосити, бо її треба постійно й всюди здійснювати. В першу чергу треба вчити її розуміти і здійснювати в школі. Треба, щоб уже в школі діти одні одним помагали, щоби жили у спільній згоді, щоб одні одних розуміли і шанували. А як діти звикнуть до такого поступовання, то будуть так само поводитись, як підростуть, коли стануть зрілими членами суспільства.

Ось такий підхід до справи зараховують до „практичної демократії". Без неї, як кажуть, ніщо не вийде з різних „світових проектів" про замирення між людьми і народами. Ідеї, що мають ввійти в основу такого кращого ладу в світі, треба, як бачимо, защіплювати і здійснювати всюди замолоду, зокрема уже серед дітей у школах. Доперва з такого здійснювання демократії, зачнеться й здійснювання в громадянстві, в суспільному життю певного народу, а в дальшому — і в міжнародному життю.

Проф. Микола Чубатий.

ІСТОРИЧНІ ШЛЯХИ ПОНЕВОЛЮВАННЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ

III.

Петро Великий паном України та протектором Польщі.

Зрив гетьмана Мазепи, щоби вибороти незалежність України, це була остання година завернути колесо історичних подій та не допустити до того стану, якого свідками ми є нині на сході Европи. Доволі сильною державою на півночі Европи була ще тоді Швеція, живото заінтересована в тім, щоби Росія не дісталася до балтійського моря. Швеція боялася, щоби Росія не забрала її тих побереж та в результаті, щоб не витягнула руки по тоді шведську Фінляндію. Знов Україна була животно заінтересована в тім, щоб прогнати московську владу з України, бо Московщина за пятьдесять літ від Переяславської Умови потрафила вже зробити з України свою губернію з доволі ілюзоричною владою особи гетьмана в проводі.

Польща теж була заінтересована, щоб спинити розріст Московщини, щоб уратувати решту своїх балтійських побереж та українські і білоруські землі. Туреччина, побита тоді Австрією та Польщею, перестала видіти в Україні ворога, але слушно з тривогою гляділа як Московщина, яка з півночи перла через Україну до теплого Чорного моря, стане в майбутности загрозою самій її столиці — Істамбулови. Бож ясним було, що та могутня держава східної Европи, що опанує північні береги Чорного моря, схоче видістатися на широке море, а тому схоче дістати в свої руки Дарданелі та Босфор зі самою столицею султанів.

В той спосіб була спільність інтересів Швеції, України, Туреччини та перший раз в історії спільний інтерес України та Польщі, щоб спинити Росію на Україні. Рішальний бій під Полтавою дав щастя в руки Росії. Бій на українських степах під Полтавою 1709 р. вирішив у першу чергу упадок української держави та її прилучення до Росії, а теж упадок Швеції як надбалтійської потуги, та відкрив похід Росії вздовж берегів фінського заливу аж по Фінляндію. Бій під Полтавою зіпхав теж Туреччину до ролі другорядної держави, а Росію присунув близько Чорного моря. Цей сам бій під Полтавою зробив з Польщі державу напів зависиму від Росії.

Польща ще істнувала понад шістьдесять літ. 18-те століття це були часи найтемнішої реакції в Польщі та польського гнету на українських землях. Та Польща вже не була в силі нічого зробити Україні проти волі Росії. Не король ніби формально незалежної Польщі, а тільки російський посол у Варшаві говорив, що має бути, зокрема на українських землях. Як треба було, то той російський посол ніби чужої держави в Варшаві потрафив навіть заарештувати опозиційного сенатора польської держави в самій столиці та вивезти його до Московщини на заслання, як колись вивозила московська влада гетьмана Самійловича чи Дорошенка з української гетьманської держави. Вже під Полтавою вирішилася доля Польщі та закінчилася її загроза для України, бо Україна та Білорусь навіть ще формально приналежні до Польщі, мали вже своє місце в плянах будівничого новочасної Росії — Петра І. Польща ще могла, то тут то там, вкусити український нарід, але загрозити його істнуванню вже не мала сили. Ту ролю супроти України перебрала відтоді Росія.

Роля України в плянах Петра Великого, будівничого російської Імперії.

Північно-східна країна Московщина, поширена вже тоді в Азії, могла стати імперією під двома умовинами. Перше, що дістане доступ до моря, друге, що стане більше одноцілою під національним оглядом державою. Тому доступ до Балтику та до Чорного моря став основним домаганням в плянах поширення Московщини, натомісць знищення українського народу, як самостійної нації, стало основним домаганням внутрішної політики царя Петра Великого, якщо його Московщина мала стати Російською Імперією.

Поконавши Швецію цар Петро дістався до Балтику, а поконавши Україну, наблизився до Чорного моря. Тепер прийшла черга на внутрішне цементування Росії. Найбільшою перешкодою, щоби Росія стала одноцілою, було істнування окремого, українського народу, якого культура була вищою від тої, що була в Московщині. Треба було отже передумати основно такий плян, який мав би зіллати українців з москалями в один народ Російської Імперії.

Московщина була колись кольонією старої України, званою під старою назвою України — Русь. Вона розвинулася в окрему державу та в окремий нарід з великою домішкою фінських та татарських племен з давньої руської або української кольонії. Щож простіше, коли ця Русь з прастарою столицею Києвом є під московською владою, як не проголосити, що Московщина це спадкоємець та нащадок старої України Руси! Решта Руси або України є під пануванням Польщі, отже треба її від Польщі відібрати. Під пануванням Польщі є ще землі третого народу, що повстав на територіях старо-української держави, себто України Руси, а саме Білорусь; і її теж треба відібрати. Ми тільки збираємо спадок по Руси, говорили Петро Великий та його наслідники, ми не хочемо чужого, ми збираємо своє наслідство. Бож уже в 14-тім столітті московський князь Іван Калита казав: „Да не будеть Подяремной Руси", а ми той його заповіт сповняємо та доповняємо — говорили.

Якаж бо ви Русь, казали тоді по цілім світі, таж ви Московщина! Істнуєте як Московщина і світ про вас знає чотириста літ як таких, але ніхто ніколи не чував, що ви Русь, ви-ж москалі. Дитина знає, що Русь, це Україна, якаж бо ви Русь і яке вам право до того спадку; таж це чисте нахабство! В Москві і на це найшли раду. Петро В. видає указ; від нині москвичі мають називати себе русскими, а хто інакше стане себе звати — каторга. Всі заграничні посольства нової імперії дістають розказ подати до відома, що від тепер Московія це Русь, або по вченому з грецька, Росія, і так треба тепер Московію називати у всіх документах.

Так само за границею — в Франції, Англії, Голяндії — всі питають, яка ви Русь, коли Русю є Україна, коли Русю є Білорусь, яка ви Русь, виж Московія? Своїм в Московії та в Україні загрозиш тюрмою, коли тебе не послухає, але чужого дипльомата, чужого журналіста, в тюрму не посадиш! Ідуть рапорти до царя імператора, зі загараниці, що чужі не хотять Московію звати Росією, але таки звуть далі Московщиною. Тоді з казни відпускає цар Петро суму гроша. Заплатити — каже — але нехай таки звуть Росією. І так народилася Росія, і таке було її хрещення.

Росія і русскі тепер вже москвичі, Росія і русскі вже тепер українці і білоруси, тільки одні велико-роси, а другі українці малороси, а тамті білороси, всі вони одначе одно: Адін Русскій Народ одной Расеї.

Як малоросіян стали переробляти на русских.

Та сказати і охрестити ще не велика штука, але важче з українця-русина зробити москвича-русского. Зачалася отже добре відома політика Московщини на Україні, що сягає аж по нинішний день. Вже в 18-тім століттю наказали українців називати малоросіянами. Українську православну церкву влучили як невідлучну частину до московської церкви та її зовсім змосковщили. Заборонили друкувати книги українською мовою, хіба могли друкуватися книги церковно-словянської мови, але тільки з російським виговором.

Вкінці повне обрусіння України в церкві, в школі, в уряді, а навіть в дома. Розпалася при кінці 18-го століття Польща. Тоді цій самій курації обєднання з москвинами піддали і українців та білорусинів зпід Польщі. Подавляюча частина тих українців зпід Польщі та мало не всі білоруси були тоді вже не православними, але униятами. Але віра це велика річ, а що міліони почувалися чимсь іншим від москвинів, так треба їх привернути на лоно матери — російської, православної церкви. І зачалось привертання, що нагадувало релігійні переслідування диких часів. Вкінці навернули їх. Здавалося, Росія виконала тестамент Петра В.; нема вже України, а є тільки Малоросія, є тільки адін русскій народ по всей імперії.

Революція, відродження України та нова російська реакція.

Та не так легко відібрати народови його душу, як це могло царям видаватися. Не скуєш душі живої, ні слова живого — писав Шевченко. Так сталося і тут. Російська революція змела сто пятьдесять літ праці царату; Україна відродилася, ба навіть посягнула по найвищий ідеал нації, ставши державною нацією. Здавалося, що українському народови вдалося використати важку недугу Московщини, революцію, та видобутися на волю.

Та так є, що завойовницькі народи мають державний хист, вміють легко лічити свої рани. Ролю Петра В. за наших часів світло виконав Сталін. Розхитану імперію удалося новим будівничим Росії зцементувати при помочі нового дурману, пущеного на малоросів та на всяких інородців, а саме при помочі комунізму та спільноти інтересів пролетаріяту. Ось так знов повстала одна Росія, а московський комунізм, виконавши свою ролю, приняв натуральну краску, ставши російським великодержавним націоналізмом.

Тепер ще за свіжі традиції самостійної України, щоби можна було скасувати українську мову як за царату. Ще недавна память власної державн. Тому ще треба Росії лишити блахман Української Соціялістичної Радянської Республики.

ОЛ. ЛУГОВИЙ. Права автора застережені.

В КІГТЯХ ДВОГОЛОВОГО ОРЛА

ПОВІСТЬ З ЧАСІВ ВЕЛИКОЇ ВІЙНИ
У двох частинах
(Перший том трильоґії „Огнем і Кровю")

78)

З під розтягненої блюзи поблискували білі, волохаті груди. Помахував каштетом на червоне округле обличча. Вищий від нього на зріст джентельмен з бритими вусами і в англійського зразку френчі товаришив Кулініну. Паволоцький здогадався, що цей другий є командуючий гусарською бригадою, і не помилився.

Кулініна Паволоцький не шанував. Але дисципліна дисципліною. Скочивши з коня підійшов зголосити своє прибуття рапортом. Його загледівши — Кулінін підбіг, простягаючи обі руки, начеб готовився обниматися.

— Кого я бачу? — говорив усміхнаючися аж надто приязно, не по військовому. — Володимир Михайлович?! Саме в пору прибули!.. У нас на штабових старшин така посуха, така посуха! — І справді здушив Поволоцького в обіймах, поліз цілуватися. Поведінка Кулініна, того неприємно вразила. Викараськавшися з обіймів — по формі зголосив своє прибуття на службу. Подасьте рапорт пізніше, Володимире Миколаєвичу. Завтра або й за тиждень напишете — лебедів облесно. — Наш полковий герой, Володимир Миколаєвич Паволоцький, — Кулінін пояснив бригадному.

Серебрянтуков не показував того захоплення, що Кулінін. Поважно-сухо, як і подобає джентельменові, подав руку й назвавши себе, по начальницьки заговорив:

— Ви, підполковнику, негайно поїдете в Олешиці. Тимчасово приймете бойовий склад полку від ротмистра Немирича. Дмитрові Івановичу і тут праці по горло; — полком в боєвій лінії отже командувати мете ви.

— Слухаю! Змiню тільки коней та вістових! — В тон начальству відповів Паволоцький. — Прошу зателефонувати про мій виїзд ротмистру Немиричу.

Злізши з коня Отаманенко стояв одалік, трохи перед начальством зніяковівши. Ждав Паволоцький похопився:

— Специялісіт - кулеметчик, прапорщик Юрій Отаманенко. Ґенералом Чорним приділений у Чернигівський полк, — відрекомендував хлопця, про попередній його приділ зовсім не згадуючи.

— Малорос? — спитав Кулінін.

— Точно так, посподин полковник! — відповів Отаманенко.

— Підійдіть, прапорщику рапортом! — сухо наказав бриґадний.

Рапотував Отаманенко зовсім не зле. Та полковники невдоволено покрутили головами, хоча невдоволення не висказутали. Переговорили щось потиху, по змовницьки, а тоді Кулінін знов чемненько заговорив:

— Ну, так з Христом-Богом! Міняйте коней і відіздіть. Завтра же віддам у наказі по полку про ваше повернення до служби.

Паволоцький сподівався, що Кулінін передасть полкови які розпорядження, пояснить бойову ситуацію, — адже він відповідальний за полк. Сподіванка не здійснилася. Кулінін повернувся йти за Серебрянчуковим. Завваживши, що Паволоцький стоїть, жде чогось, — запитався:

— Хочете щось ще сказати, Володимире Миколайовичу?

Іронічно усміхнувшися Паволоцький повідомив:

— Трохи не забув попередити... Шлях і залізниця на Раву обстрілюється ворожою артилерією верствах у пятнацятьох від Любачова. — І дивився, яке враження викличе це повідомлення у начальства. Обличча у полковників якось видовжилися і зблідли, в очах блиснула трівога.

— Жартуєте, підполковнику? — видавив з себе Серебрянчуков по хвилі.

— В боєвій обстанові нема місця жартам, пане полковнику. Ворог справді обстрілює з півночі шляхи нашого відвороту. І то на значному просторі... Прапорщик і вістові потвердять мої слова...

— Негайно дати знати ґрафу Стенбоку - Фермору, — розпорядився Серебрянчуков. Час розвантажити місто від штабів і обозів... А ви,, підполковнику, рушайте.

Коли виїхали вже з містечка, Отаманенко подратовано заговорив:

— Алеж і не подобалося мені наше начальство! Пху!... Аж на серці лекше, що його вже не бачу. Невже все вище начальство на них подібне?...

— Ну, ні... Це припадково тільки зібралася пара гнідих... Не подобаються вони й мені. Матимемо від них неприємности, — занадто Кулінін увихався коло мене. Він має в собі щось від Юди Іскаріота... Та може, втечуть далі в запілля, добре налякалися... Ви однак, не аби як спостережливі... На людях пізнається!

Не сподівалися оба, що не далі, як завтра, вони начальство побачать, а в місті, де вони їх нині бачили, — господарюватиме ворог. Не сподівалися й того, що завтрішний день увійде в воєнну історію обох воюючих сторін саме боєм полку, яким Паволоцький їхав командувати...

(Дальше буде).

ПОТРІБНО 25,000 РОБІТНИКІВ ДО БУДОВИ КОРАБЛІВ.

ВАШИНГТОН. — Воєнна Комісія Людської Сили обявила, що корабельні промисловці на західному побережжі потребують 25,000 робітників до будови і направи кораблів. Крім того ще треба 2,000 робітників до направи кораблів в Перл Гарбор. Голова вище згаданої комусії, Пол Мек-Нат, сказав, що цих робітників треба зараз, бо є велика потреба нових кораблів, а крім того треба направляти воєнні. — (ОВІ).

РІК ЮВИЛЕЙНОЇ КАМПАНІЇ ЗА ПРИЄДНУВАННЯ НОВИХ ЧЛЕНІВ З ПРИВОДУ 50-ЛІТТЯ У. Н. СОЮЗУ ЗАКІНЧИТЬСЯ З ДНЕМ 30-го ГРУДНЯ 1944. ТИМСАМИМ ОСТАЄТЬСЯ ВЖЕ ТІЛЬКИ 51 ДНІВ ДО ЗАКІНЧЕННЯ ЦЕЇ КАМПАНІЇ. ЧИ ВАШ ВІДДІЛ СПОЗНИВ УЖЕ СВІЙ ОБОВЯЗОК СУПРОТИ БАТЬКА-СОЮЗУ В ЦЬОМУ РОЦІ ЙОГО ЗОЛОТОГО ЮВИЛЕЮ? ЧИ ПРИДБАВ УЖЕ ВАШ ВІДДІЛ ДЛЯ СОЮЗУ ПРИНАЙМНІ ТЕ ЧИСЛО ЧЛЕНІВ, ЯКЕ БУЛО ВАМ ПРИЗНАЧЕНЕ? ЯКЩО НІ, ТОДІ СПОВНІТЬ ЦЕЙ ОБОВЯЗОК ЩЕ ДО КІНЦЯ РОКУ! ДІСТАНЬТЕ ПРИЗНАЧЕНЕ ЧИСЛО НОВИХ ЧЛЕНІВ ОБОВЯЗКОВО, КОНЕЧНО! НЕ ДОПУСТІТЬ ДО ТОГО, ЩОБ У СПИСІ ЮВИЛЕЙНИХ СОЮЗОВИХ ПРАЦІВНИКІВ БРАКУВАЛО ВАШОГО ВІДДІЛУ!

„† АНДРЕЙ—МИТРОПОЛИТ"

II.

Багато людей сучасної доби призадумується над питанням: „У чому полягає велич оцього великого українця?" І пригадують його історичний рід, його маєток, його високу освіту, його родинні звязки з такими особами, як кардинал Чацкі та кард. Ледоховскі; кат. антіохійський патріярх Залеські і багато інших. Та кожний приходить до висновку, що всі згадані чинники це лише додаток до іншої сили, а це до сили ідеї, сили духа. Як товариш монастирського життя згадує о. Чаплинський про спосіб життя брата Андрія, бо так монастирським звичаєм назвали Олександра Романа Шептицького, старинним звичаєм змінювати імя черця при облеченню. Із цих споминів виходить, що це був аскет, який приставав на найменшім, готовий служити іншим до самовідречення, а самий себе бичував до крови. Брат Андрій Ч.С.В.В. пильно вчитувався в незрівнаний твір християнської фільософії св. Томи Кемпійського „О наслідуванню Христа" і старався в практиці за ним поступати. А що „раз добром налите серце в вік не прохолоне", то таке стался і з монахом Андрієм. Раз увійшов він на дорогу строгого пильнування себе на кожному кроці, держався цієї засади все своє життя й тому вмів, як мало хто, розвязувати найбільш замотані життєві проблеми. В аскезі набував митрополит Андрій самопевности й тому навіть серед найбільш складної праці виздоював на уєдинення й самобичування до монастиря Студитів, який він заложив у Скнилові коло Львова. Відмовляючи собі особистих вигід, міг митрополит Андрій віддавати все на потреби українського народу. Звідси повстала поговірка між поляками, що „кишеня на святоюрській горі є невичерпна".

Український нарід черпав обильно з цієї „невичерпної кишені"; на цьому благородному прикладі виховувалася нація. Але в парі із щедрістю йшла теж особиста праця монаха й митрополита для виховання нації. Отже монах Андрій, як лише став священиком (22. серпня 1892. р.), висвячений еп. Юліяном Пелешом в Перемишлі, а ще більше, як став ігуменом Свято-Онуфріївського монастиря у Львові (20. червня 1896. р.) переводив пильно місії разом з іншими монахами. Для місійної справи заложив 19. травня 1897. р.) часопис „Місіонар" який попри релігійно-моральне проповідництво поширяв національну свідомість між найширшими верствами українського громадянства і до війни мав найбільше передплатників із усіх українських часописів. Місійна діяльність завела монаха Андрія по всіх закутинах Галичини й Буковини, а опісля, як митрополита, спонукала його відбути подорожі до Злучених Держав, Канади і Південної Америки (в роках 1910, 1921 і 1922). До місійної праці в ширшому значінню треба зараховати теж і Пастирські листи єпископа й митрополита Андрія (в числі около 70 перед війною). Листи писані при всяких нагодах, чи то до вірних своєї епархії (славне послання до гуцулів у їхньому говорі з р. 1899.), чи то до вірних з інтелігенції (з 1901. р.), чи то „Русинам, осілим в Канаді" (з р. 1905.), ба навіть і до „Поляків, грецько-католицького обряду" (р. 1904.), щоби привернути їх до їхньої церкви. Знаний Пастирський лист з нагоди Паломництва до св. Землі, яке відбув митрополит Андрій на чолі великого гурта в р. 1906., а також спільне послання цілого українського єпископату в Австрії з нагоди перших загальних парляментарних виборів (в р. 1907). По повороті з Америки написав в 1911. р. „Канадійським Русинам", а окремо для „Українських Робітників у Німеччині, Франції, Злучених Державах, Канаді, Бразилії, й Аргентині" в р. 1912. Славні є спільні послання цілого Галицького Єпископату під проводом митрополита в часі Всенародної Скорби з протестом проти польської пацифікації українців в р. 1829. А такі послання, як з нагоди большевицького голоду на Україні в 1933. р. і з протестом проти загарбування або руйнування польським урядом українських православних церков (в 1938. р.) викликали відзив сумління і перейшли до історії цілого світу.

Всі оті послання мали на цілі обєднати українців до морального самоудосконалення. Вони відзначаються сердечністю, і писані прегарною щиростою української мовою. Останнє послання, яке дійшло до нас, це послання з нагоди Великодня в 1944. р. Воно остане для усіх українців заповітом.

До широкого повіття кандення основ під виховання нації належать виховні інституції й культурні установи і під цим оглядом діяльність митрополита Андрія така широка й послідовна, що, здається, нема ні одної ділянки народнього життя, на яку не звернув би увагу Великий Митрополит. Візьмімо пляни заложення великої бурси для молоді ще за часів його ігуменства у Львові; дальше заложення єпархіяльної бібліотеки за час свого побуту на становищі єпископа у Станиславові (1899—1900) і найславніше діло з усіх, згаданий уже „Національний Музей у Львові. Коли перечислюємо діла милосердя митрополита Андрія для убогих дітей, як бурси, діточі садки, приюти для старців, сиріт та бездомних, поміч ремісничій молоді та матерям і всіляким категоріям людей, яких стрічаємо в народі — то це йде в першу чергу на рахунок християнського милосердя та чоловіколюбства. Але щедрість для виховання мистців, головно малярів та різьбарів, музик і диригентів-дяків набирає уже іншої ціхи. Ця щедрість належить до цієї категорії, що й жертвенність на Національний Музей. Без такої установи, що плекає народню історичну традицію через збереження памятків слави й робітности, не можливе є виховати нарід на націю. У такому зрозумінню треба оцінювати працю митрополита Андрія для втримання музею і його заходи для заложення українського університету у Львові. Памятником для його змагань в цьому напрямку буде його промова за креовання цієї школи в австрійській Палаті Панів, виголошена 28. червня 1910 р. Не діждався тоді митрополит цього університету, та як лише повернув до Львова після своєї подорожі по Америці, розпочав приготування до переміни духовної семинарії на Богословську Академію, як початок будучого українського університету.

У підготуванню до такої переміни митрополит спонукував питомців семинарії до праці над собою, давав їм стипендії на студії загранцею поза границі рідного краю й допомагав розвиткови особистих здібностей кожного, хто до нього звернувся за допомогою.

Присвячуючи львіву частину свого часу на загально-народні цілі, митрополит не спускав з ока розвитку чисто релігійного життя. Попри реформу духовної семинарії він перевів реформу жіночих монастирів Чина св. В. В., заложив згадуваний уже новий Чин і монастир Студитів для скріплення духового життя серед найширших верств населення; постарався за заложення нового Чину св. Ізбавителя після свого повороту з Канади в 1910. р., а теж постарався за розширення цих монастирів у Боснії.

Просто необмежена діяльність митрополита Андрія на полі рідного шкільництва вимагає окремої студії. До величних подвигів на цьому полі треба загадати фінансовий рятунок дому бурси ім Кардинала Сембратовича при вулиці Потоцького у Львові, яку зачасом перемінено на українську дівочу гімназію СС. Василіянок.

Праця для поширення Української Католицької Церкви не є якслід опрацьована. Знаємо напр. що за часів царату їздив митрополит потайки до Росії для навязання звязків з Білорусинами (в 1908. р.), навязав звязки з визначними російськими родинами в Петербурзі того самого року; після революції в Росії в 1917. р., найшовся митрополит Андрій як бувший царський вязень з 1914. р. на терені Росії і скликав у Петербурзі грецько-католицький собор та понаставляв окремих екзархів для Росії і для України і т. п.

Його поїздки по Франції, Бельгії, Голяндії, Північній і Південній Америці негайно після програної української війни і апелі до складок для українських воєнних сиріт — все те мало теж признаки самостійної дипльоматичної місії для облекшення долі українському народови. Найвище діло митрополита Андрія після війни, тобто заложення Українського Шпиталю у Львові, це теж частина змагань до створення українського університету, бо там мав бути приміщений медичний факультет та лябораторії. Шпиталь повстав із розширення давніше заложеної Народної Лічниці.

Одно діло повинно бути насвітлене належно заходами самих американських українців, а саме його звязок з ними, а зокрема з українськими грекокат. дієцезіями в Злучених Державах і в Канаді. З тими справами є звязані поїздки митрополита Андрія за океан. Ще додамо, що поїздка з 1921, і 1922. до Америки звязана з його арештуванням польською владою вчасі його намаганого повороту до Львова в 1923. р.

При кінці ще згадаємо, що найболючіше відчув нарід Західної України втрату митрополита Андрія в році 1914. р., коли царський уряд вивозив його на засланя 19. вересня 1914. р. Але вернувся митрополит (10. вересня 1917.) серед великих надій на створення незалежної соборної української держави, осяяний славою за терпіння. Теперішня втрата припадає на третю російську неволю Західної України і нового поневолення цілої української землі. Та по теперішній втраті Великого Духового Провідника лишається український нарід уже з великим досвідом, загартований у велитенських історичних переминах.

Згаслий провідний ум лишається тепер вічним провідним духом. Не стало митрополита Андрія Шептицького між живими, як не стало біблійного Мойсея між жидами, та проте жиди до обіцяної землі дійшли... С.

(Кінець).

Та поза тим блахманом ясно видніє та сама Росія, одна та неділима, що її уплянував перед двіста тридцяти роками цар Петро В. Це він передав заповіт берегти її свому наслідникови Йосифови Сталінові! На царську русифікацію ще прийде час.

(Кінець).

Канадійські українці в світлі статистики з 1941

Домініяльне статистичне бюро в Оттаві видало цими днями свій урядовий збірник п. з. „Да Кенада Ір Бук" на 1943-44 рік. У тій незвичайно цінній і цікавій публикації оповіщено перший раз також числа перепису населення, переведеного в 1941 році. Подаємо статистику українців в Канаді, так як нас записано на основі перепису.

Кілько нас є в Канаді?

Перший домініяльний перепис переведено в 1871 році, і з того часу переписи відбуваються точно що десять літ. Українська іміграція до Канади почалася в 1891 році, однак урядова статистика виказала нас перший раз у 1901 році. В тому році записано 5,682 українців. В 1911 році записано 75,432, в 1921 році 106,721, а в 1931 році 225,113. З досвіду знаємо, що чимало наших людей записували в тих роках у рубриках „австрійці" і навіть „росіяни" Про це переконує нас також урядова статистика. Наприклад у 1911 році було „австрійців" 44,036, у 1921 р. 107,671, а в 1931 році число „австрійців" нагло впало на 48,639. Росіян записано в 1911 році 44,376, в 1921 році 100,064, а в 1931 році 88,148. Рівночасно статистика виказала сильний зріст українців. Такий зріст українського населення пояснюється не тільки доплином іміграції і приростом, але також національною свідомістю. Національно освідомлені українці переписували себе з „австрійців" і „росіян" на українців. Стільки щодо минулого.

Перепис у 1941 році виказав 305,929 українців і поставив нас на шестому місці по французах, англійцях, шотляндцях, ірляндцях і німцях. Це цікаве пересунення в трьох декадах зазначилося в тім спосіб, що в 1921 році ми були на одинадцятому, в 1931 році на семому місці. На це пересунення звернуло увагу статистичне бюро.

По провінціям у 1941 році було українців: У Принс Едвард Айленд 2, в Новій Скошії 711, в Ню Бронсвику 22, в Квебеку 8,006, в Онтеріо 48,158, в Манітобі 89,762, в Саскечевані 79,777, в Алберті 71,868, в Бр. Колумбії 7,563, в Юконі 18, на Північно - Західних Територіях 42, разом **305,929.**

„Кенада Ір Бук" подала кількість населення по національному походженню в девятьох головних містах Канади. Українців виказано: в Монтреалі 5,844, в Торонті 10,472, а Венкувері 1,913, в Віннипігу 22,578, в Гемилтоні 2,265, в Оттаві 547, в Квебеку 22, в Виндзорі 1,817, в Едмонтоні 6,070.

Мовна статистика.

Матірна мова не все годиться з расовим (національним) походженням українців: У Принс Едвард Айленд подали українську матірну мову 1, в Новій Скошії 628, в Ню Бронсвику 34, в Квебеку 8,456, в Онтеріо 48,318, в Манітобі 92,546, в Саскачевані 81,954, в Алберті 74,837, в Бр. Колумбії 6,445, в Юконі 14, на Північно-Західних Територіях 40, разом **313,273.**

Статистика виказала, що 280,210 українців знають урядову англійську мову, а 189 знають тільки французьку урядову мову. Англійську і французьку мову знають 4,157. Не знають ні англійської, ні французької мови 21,373, або 6.99 процент із 305,929 українців. Десять літ тому, в 1931, не знали ні англійської ні французької мови 22.02 процент.

Віроісповідна статистика.

Перепис виказав 185,657 українців греко - католиків, в 1931 році було виказано 186,654. Заходить питання, чому число українців греко-католиків не виказало зросту відповідно до загального зросту українського населення. При читанні чисел віроісповідної статистики треба мати на увазі, що наприклад у Манітобі цифри, подана для римо-католиків, включає 65,734 грекокатоликів, а в Алберті 38,278 греко-католиків зачислено до загального числа визнавців католицької віри. Те саме в інших провінціях. І хоч статистика в 1941 року перший раз окремо виказує грекo-католиків, то недокладности є можливі, так як довгі роки були недокладности зі статистикою національного походження українців. Траплялися відомі випадки, що молодь записувала себе просто „кетолик", замість „грік-кетолик". Можливе є, що помилки робили в добрій вірі енумератори, записуючи греко-католиків в загальну рубрику католиків. Десь мусять бути причини, бо останнє десятиліття зазначилося природним приростом нашого населення, отже також найчисленнішої греко - католицької групи, зростом релігійної свідомости українців католиків, а час відступництв минув безповоротно.

Точно невідомо, яке є число православних українців. Всіх визнавців православної церкви записано 139,629. В іншому місці подано, що словян визнавців православної церкви, було 109,596. Статистика каже, що до того числа належать австрійці, чехи, словаки, поляки, росіяни й українці. Скільки кого між ними, не подано. Всіх москалів було подано в статистиці 83,078. З того числа було членів духоборської секти 16,844. Виходить, що по відчисленню невеликого числа православних австрійців, поляків, чехів і словаків, цифру 109,596 православних словян треба поділити між українців і москалів, яких певно буде не менше як 65,000. В одному місці сказано, що українців греко-католиків було в 1941 році 62.3 процент, православних 29.1 про.

(„Українські Вісти").

СПРАВЛЕННЯ

У вчорашньому виданню „Свободи" (з дати 8. листопаду) зайшла помилка у статті „Андрей-Митрополит". Именно в другім розділі, що зачинається словами: „Автори життєписів митрополита застановляються..." по 14. стрічці бракує 5 стрічок, які поміщено на самому споді. Ці стрічки треба вставити по 14. стрічці, і тоді зазначений розділ буде звучати так: „...почали завертати до української нації такі історичні роди, як Сапіги, Линиські, Тишкевичі, й інші. Війна перервала цей процес, але не зменшила вартости його провідника, заслуженого ще й тим, що використав своє родинне майно на розбудову української культури й сили нації".

Помилка зайшла тільки в деяких числах, головно тих, що вислано до Канади.

КУПУЙТЕ ВОЄННІ БОНДИ ДЛЯ КРАЩОГО ЗАВТРА...

ВЕТЕРАНИ МАЮТЬ ПЕРШЕНСТВО НА КУПНО БУДІВЕЛЬНОГО МАТЕРІЯЛУ.

ВАШИНГТОН. — Рада Воєнної Продукції і Краєва Аґенція Мешкань обявила, що ветерани цеї війни, які вже вийшли з армії, мають першенство на купно будівельного матеріялу. І то не робить різниці, чи на будову нової хати, чи на направу старої. Ветерани, яких добровільно випущено з армії, фльоти, маринарського корпусу, чи прибережної сторожі після 31. грудня 1940 року, і які не можуть найти відповідних помешкань, можуть вносити до одобрення аплікації на будову чи направу домів, які належатимуть до них, і в яких вони будуть мешкати. — (OBI).

ВСТАНОВЛЮЮТЬ ЧАС, КОЛИ ПІЧНЕТЬСЯ ЦЕНТРАЛЬНЕ ОГРІВАННЯ.

ВНШИНГТОН. — Бюро Вгадування Погоди, Департамент Внутрішних Справ і Департамент Торговлі й Адміністрація Опалу звернулися до сто одинадцятьох льокальних бюр вгадування погоди в 25 стейтах на схід від ріки Місісіпі і Мінесоті, щоби вони встановити в даних місцевостях час, коли повинно зачинатися центральне огрівання. Таку заяву передає Адміністрація Опалу.

Зроблено це на домаганни Адміністратора Опалу, Гаролда Л. Ікеса, який недавно просив консументів вугля в тих околицях, де його тяжко дістати, щоби здержалися з центральним огріванням доти, поки добре не позимніє.-OBI

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

В АМЕРИЦІ БРАКУЄ 32,500 ВУГЛЕКОПІВ.

ВАШИНГТОН. — Заступник Адміністратора Опалу, д-р Чарлз Дж. Потер, заявив, що в районах, де добувають антрацит і мягке вугля бракує більш як 32,500 вуглекопів. Через те оператори не будуть могли достачити на 1944-45 рік стільки вугля, скільки люди потребують. Обраховують, що через брак вуглекопів, в цім році, що кінчиться з днем 31. береаня, вуглева індустрія виродукує менше 5,000,000 тонів домашнього антрациту і 16,000,000 тонів менше лінного мягкого вугля.

Д-р. Потер звертає увагу, що „кожна людина, що вживає вугля дома чи у фабриці повинна щадити його скільки можна, а купуючи вугля, повинна приймати таке, яке їй дають". — (OBI).

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

МІСТО НЮ ЙОРК.

Вистава.

Говорячи про виставу, можна мати різні вистави на думці. Тимразом треба зміси сказати, що йде не про виставу літературних творів, головно драм, чи книжок, або малярських образів, а про виставу взірців народньої творчости, якою український нарід величається як тисячілітнім надбанням. До такої вистави піднялося українське жіноцтво з околиць і з міста Ню Йорку. Вистава відбудеться, як уже звісно з радіо-оголошень і з часописів, в Медисон Сквер Ґарден в днях 11—19 листопаду 1944 р. На виставі можна буде побачити культурні й мистецькі скарби, які український нарід вкладає в американську культуру. Крім цього побачимо ще щось таке, що є питоме лише українським, як от народня ноша з України.

Тепер цікаве питання: Хто з наших людей не хотів би оглянути цеї вистави? — Думаю, що кожен і кожна на це цікаві, хоч може з інших мотивів. Одні прийдуть з почуття національної гордости на мистецький талант українського народу; а ще інші з простої цікавости. Для кожного буде нагода побачити виставу через цілий день тижня від 11. до 19. листопаду.

Але є ще і спеціяльний день, тобто неділя 19. листопаду. Тоді між год. 4. й 6. сполудня буде на сцені Медисон Сквер Ґардену окрема українська програма.

У ню входять співи, промови, танці, а також „фешен шов", тобто показ народної ноші з різних закутин української землі. Тяжко булоб повірити, щоб наше громадянство не заповнило місця в тім часі. Таж спів, танець це її гордощі, з якими нарід наш родиться і вмирає. — По концертовій програмі буде „форум", цебто публична дискусія на національні теми. Це нам також не мало цікаве, бо тепер такі часи, що більша частина людей політикує. Треба надіятися, що з повищого, наша вистава буде на сто відсотків удачною. Та всетаки ми, жінки з Ню Йорку і Метрополії, булиб дуже немило розчаровані, колиб наш загал поступив інакше. Або, як би прийшли наші люди на виставу, а не закупили у нас тикетів, бо ми булиб стратні матеріяльно. А як хтось купить тикет, а не прийде, то наша праця, наші зусилля не осягнуть бажаного успіху. Щоб виминути одного й другого, закуповуймо тикети в бюрах наших радіо програм і жінок, які входять в склад того виставового комітету — і приходім на виставу. Нехай не буде у нас, борони Боже, когось, хто сказав би, що це жіноче діло або що це лиш для жінок, бо воно так не є. Наша участь в виставі в Медисон Сквер Ґарден, є справою всього нашого громадянства з Ню Йорку і околиці, і тому треба надіятися загальної підтримки.

Марія Демидчук.

ЗАСЯВ ТЕКСАС З ОДНОЮ ЗВІЗДОЮ!

В змаганнях, хто перший з американських вояків зможе застромити американський прапор на землі Филипинів, переміг Джордж Світмен з Гюстон, Тексас. Це він, як видно на образку, вивішує прапор свого стейту, що є з одною звіздою. Його товариш стоїть при дереві. Обидва є членами Першої Кавалерійської Дивізії.

ЩОБ СПОВНИТИ ЯКСЛІД ОБОВЯЗКИ ЧЛЕНА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ТО НЕ ВИСТАРЧИТЬ НАЛЕЖАТИ САМОМУ ДО СОЮЗУ. БО ДО ЧЛЕНСЬКИХ ОБОВЯЗКІВ СВІДОМОГО ЧЛЕНА НАЛЕЖИТЬ ТАКОЖ ОБОВЯЗОК ЗАПИСАТИ ДО СОЮЗУ ЦІЛУ СВОЮ РОДИНУ, СВОЇХ ПРИЯТЕЛІВ ТА БЛИЗЬКИХ ЗНАЙОМИХ.

КАНАДА ЗА ЗМІНУ АВІЯЦІЙНИХ ПЛЯНІВ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ.

ШІКАҐО. — Канадійські делеґати на міжнародню повітряну конференцію виявили, що вони будуть впливати на зміну становища британських делеґатів, коли Злучені Держави в дечому уступлять із своїх точок про упорядкування летунських справ між поодинокими державами. Канадійські делеґати висловили надію, що американські делеґати візьмуть їхню заяву під увагу.

ОСТОРОЖНО В ЛІСІ З ВОГНЕМ.

ВАШИНГТОН. — Федеральна Лісова Служба звертається до лісових проґулькoвців, мисливців і взагалі до людей, які люблять осінню походити в лісі, щоби були обережні з вогнем, особливо в тих місцевостях, де була посуха і де через воєнні роботи в лісах нагромадилось багато трісок та сухого дерева, яке може скоро запалитись.

Федеральна Лісова Служба просить уважати, щоби через неувагу не запалити ліса. Мисливці, курці і ті, що приготовляють в лісі поживу, повинні уважати, щоби не наробити непотрібної шкоди.-OBI.

СТАРАЮТЬСЯ ПРИПИНИТИ ПОШИРЮВАННЯ ВЕНЕРИЧНИХ НЕДУГ.

ВАШИНГТОН. — Федеральна Аґенція Безпеки заявила, що у Вашингтоні відбулася конференція краєвого комітету венеричних недуг; який вже другий раз був зібрався, щоби порадитися, як запобігти поширювання венеричних недуг в часі демобілізації.

Комітет радив над тим, якби вилічити 5,000,000 заражених венеричними недугами цивілів і як припинити заразу такими недугами серед військового персоналу. — OBI.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Тов. Укр. Клюб Поступовий, від. 70, повідомляє місцевих і позамісцевих членів, що місячні збори відбудуться у вівторок, 14. листопаду, в год. 7.30 ввечір, в галі У. Н. Дому при Фліт вул. Кожний член хай старається прийти на збори, бо є важні і залеглі справи до полагодження. Довгуючі члени повинні якнайскорше вирівнати свої вкладки, бо йде кінець року і треба робити загальний річний звіт. — Хто мав би які справи щодо нашого відділу, то проситься голосити на нову адресу секретаря: Walter Kushnir, 204 Virginia Ave., Jersey City, N. J.

КЛИВЛЕНД, О. — Збори Тов. Сокіл, від. 336, відбудуться в неділю, 12. листопаду, в годині 1. пополудні. Просимо всіх членів прийти на збори і вирівнати свої вкладки. Також є важні справи до полагодження. — В. Волянський, предс.; Г. Кісіль, кас.; Т. Кальмук, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. — Збори Тов. Любов, від. 45, відбудуться в неділю, 12. листопаду, в годині 2. пополудні, в домі Горожан, 847 Норт Френклин ул. Просимо членів прийти на збори точно в означенім часі і полагодити свої справи, бо це останний місяць перед річними зборами. Саля в день зборів буде отворена від полудня і можна буде полагоджувати справи. — М. Дубас, пр.; А. Гарасим, кас.; Т. Малик, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. — Збори Тов. Єдність, від. 163, відбудуться в неділю, 12. листопаду, в год. 1. пополудні, в домі Горожан, 847 Н. Френклин ул. Просимо всіх членів прийти на збори, бо є важні справи до полагодження. — Уряд.

ФРЕНКФОРД, ПА. — Місячні збори Тов. ім. Д. Вітовського, від. 268, відбудуться в суботу, 11. листопаду, в годині 7:30 ввечір, в домі Громади, 2171 Вакеліні ул. Обовязком кожного члена є прийти на збори в означенім часі, бо маємо багато справ до полагодження. Пригадуємо довгуючим членам, щоби прийшли на збори і вирівнали свої вкладки. Також не забуваймо за приєднування нових членів, як старших, так і дітей. — За уряд: В. Питель, предс.; Г. Михалюк, кас.; П. Омелян, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Укр. Національне Запомогове Тов. Дністер, від. 361, повідомляє своїх членів і членкиць, що місячні збори відбудуться в суботу, 11. листопаду, в год. 8. ввечір, в церковній гали св. Юра, 30 Іст 7. вул. Просимо всіх членів і членкиць прийти на час. — За уряд: Я. Мірус, предс.; М. Малетич, рек. секр.; П. Кучма, фін. секр.; І. Галичин, касієр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Збори Тов. Дараківащина, від. 275, відбудутьяс в неділю, 12. листопаду, в церковній гали при Ґрін і Сусекс ул., в годині 7. ввечір. Просимо всіх членів прийти на ці збори, бо маємо важні справи до вирішення. — М. Обуховський, секр.

ГВАЙТСТОН, Н. Й. — Тов. Просвіта, від. 129, повідомляє, що збори відбудуться в суботу, 11. листопаду, в год. 8. ввечір, під ч. 146-22 — 22 Еве. Обовязком всіх членів є прийти на ці збори бо маємо важні справи до полагодження. Не явившийся член заплатить кару згідно зо статутом. — М. Баран, предс.; Марія Бринь, кас.; М. Дзярський, секр.

25-ЛІТНІЙ ЮВИЛЕЙ УКРАЇНСЬКОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ ПРЕСВЯТОЇ ТРОЙЦІ В ТРЕНТОН, Н. ДЖ.

СУБОТА, 11. ЛИСТОПАДУ 1944: В год. 9. рано Служба Божа за померших членів Церкви, відслужить **Всч. о. Петро Запаринюк,** парох з Ошави, Онт., Канада. — В год. 7. веч. Вечірня, відслужить **ВПреп. о. В. Каськів,** парох з Бостон, Масс., при співучасти інших священиків. По Вечірні св. Сповідь.

НЕДІЛЯ, 12. ЛИСТОПАДУ 1944: В год. 10. рано Утреня. — В год. 11. рано Соборна Служба Божа, яку відслужить **ВПреосв. Архиєпископ о. Іоан Теодорович** при співучасти дооколичних і з подальше прибувших священиків. Підчас Служби Божої співатиме Катедральний Хор ім. О. Кошиця з Філядельфії під проводом **о. діякона Ф. Лаврика.** — По Службі Божій Панахида за померших членів громади. — В год. 2. пополудні в церковному Народному Домі **Святочний Обід.** Підчас обіду святочні промови й **концерт. В концерті виступлять місцевий Дівочий Хор під проводом проф. Б. Л. Безручки,** а також Катедральний Хор ім. О. Кошиця з Філядельфії. Шкільні діти під проводом учительки Пазі Наконечної відтанцюють ряд українських танців. — По обіді забава до пізної ночі, музика Йосифа Снігура.

Просимо всіх місцевих і позамісцевих на це торжество прийти.

Церковний Комітет.

ТАРЗАН, ч. 1071. Хуанна бранкою.

Тарзан зажадав скорого поліційного авта й тепер ждав інвазії горилів.

Тимчасом ці великі бестії збиралися в лісі під проводом Тайґа.

У своїх великих лабах Тайґо держав як бранку Хуанну, зовсім вичерпану довгою боротьбою.

Великий горилль говорив до інших: „Більше самиць!" Ми дістанемо більше самиць. Нині вночі — танець дум-дум."